

Nytt fra Vesterlen Speidermuseum

13. årgang - 2023

ORGAN FOR MUSEUMSVENNENE

NR. 2

Vesterlen krets – årsmøte 1930

Til møtet som avholdtes på St. Svithun skole, var fremmøtt representanter for kretsens fleste tropper i et antall av 94 stykker.

Før møtets begynnelse opleste lektor Retz hilsener fra landsspeiderchefen og en del eldre, fraværendne speidere. Han åpnet så møtet med en kort, grei tale.

De forskjellige troppers rapporter blev oplest. Derav fremgår at enkelte tropper arbeider under vanskelige kår p.g.a. deres beliggenhet og derav vanskelige samarbeide med andre topper; men tross alt er der dog fremgang å spore i arbeidet. Kretsen har nu 32 tropper inndelt i 137 patruljer med 950 speidere. Regnskapet blev oplest og vedtatt. Det balanserer med vel 200 kr. Nettoformuen pr. 1. jan. 1930 var ca. 1090 kr.

Wilhelm Retz

Ved behandling av spørsmålet om de fremtidige kretsmøters henleggelse til kretsleire, som var Stavanger avdelings forslag, fremsatte Haugesund avdeling forslag om at møtene avholdes som nu innen januar måneds utgang. Forslaget fra Stavanger avd. var fremkommet for å få kretsens finansielle stilling bedre. Representantenes reiseutgifter til møtene blev spart og kom således kretskassen til gode. Haugesunds representanter og flere med dem mente dog at man måtte ikke bare se på den finansielle side av saken. Gehalten av kretsleir-møtenes representanter vilde ikke bli så god, p.g.a. at flere av de eldre ikke kunde delta i kretsleir. Dette var efter deres mening et stort aber, og ikke til det beste for kretsen. Efter en lang debatt blev endelig forslagene tatt op til votering med det utfall at Haugesunds avd.

forslag blev vedtatt med stort flertall. Det blev likeledes besluttet at representantenes antall til kretsmøtene ikke skulde få en tredjedel av sine reiseutgifter dekket.

Ved avstemning om hvorvidt der skulde avholdes kretsleir eller ikke til sommeren, blev det enst. Besluttet at den skal avholdes i Egersunds distrikt. Dens nærmere beliggenhet skulde senere avgjøres av kretsstyret. Kontingenten til leiren blev etter Haugesunds forslag, besluttet satt til maksimum 16 kroner.

Fra de før avholdte kretsleire, var det et overskudd på noen hundre kroner. Disse blev besluttet avsatt til stipendier à kr. 10 til enkelte finansielt dårligere stilte speidere til deltagelse i leiren.

Om eftermiddagen blev der avholdt en fest for møtets deltagere på St. Svithun skole. Lokalet hvori festen holdtes var meget originalt, speidermessig dekorert. 8. Stavanger tropps roverpatrulje hadde overtatt (vertskapet) bevertningen og underholdningen.

Fra speidermuseet

Mandag 24. april var det duket for og invitert ledere/speidere fra begge kretsene.

Hensikten var todelt (minst). Vi ønsket å vise fram museet fra sin beste side og vi ønsket å få flere med oss, både på samlinger torsdag, men også til omvisning når speidere kommer på besøk.

Totalt 14 kom og det ble en hyggelig kveld der Åse informerte om arbeidet vi nå har med en samordning av kretsene/museet, møte med Roverombud i begge kretser; vi har hatt med KM og hva de ønsker fra museet og venter at NSF-roverne skal få tid/anledning. Tor Inge fortalte mer konkret hva vi ønsker og Lovise fortalte om museumsavisen som flere ønsker å få tilsendt. Det er meningen at krets og grupper skal distribuere, men vi erfarer at det oftest ikke blir gjort. Vi har hatt/har en stor jobb med registrering. Datasystemet vi brukte er helt fullt og John Ottar jobber med å overføre dette til et nytt og bedre system. På veien har vi mistet mye og alt må vi gå gjennom – det har gjennom årenes løp blitt mye feilføringer, slik at Åse og jeg blir neppe arbeidsledige på noen år. Kretsleder Cato Bjerkeli var også tilstede og fortalte at kretsen støtter arbeidet vårt. Kaffe m/noe attåt var det også og praten gikk livlig.

Bell (Sigrid) Bratteli ble 100 år 23. juni i år

En tidligere ildsjel på museet er Bell (hun heter egentlig Sigrid Bratteli, men hvem vet det?). Hun stilte trofast opp hver torsdag helt til helsen ble så dårlig at hun måtte flytte til Alders Hvile. Bell har vært speider hele sitt liv. Hun startet som blåmeis i Stavanger I i 1931. De holdt til i Strandgt. 13 der det sto «Hunden går løs om natten» på porten. Hun var i Huldre-patruljen. Patruljemøtene kostet fem øre, troppsmøtene 10 øre. Troppsmøtene var høydepunktene med leirbål (lyspære med rødt teppe over kubber). Stavanger II sammen med Sossen Brommeland (som har diktet «Vi er blå».

Bell er veldig opptatt av stil og sveis og husker når hun som avdelingsleder i Stavanger avdeling ledet flaggborgen med hvite hansker og svarte sko og gikk til Domkirken. I dag er hun veldig opptatt av at speiderne skal ha korrekt speiderdrakt, ikke bare et skjerrf. 4. januar var det alltid årsfest (kretsen sin bursdag) på Victoria hotell. Gjennom OG'ene har hun alltid vært opptatt av Fureneset, men Blåhei og Blåhaug står hennes hjerte nærmest og hun syns det er synd de ikke lenger er i kretsens eie. Bell tok 1. graden og fikk «vinger» - husker semafor, og hun fikk også gallasløyfe.

Hun har vært leder i alle enheter og, som sagt, også avdelingsleder. Hun har vært på mange leirer og husker hvordan de samlet inn penger og jobbet dugnad sammen med Anna Lende, Anna Næss og Erna Risvold, samtlig med barnevogner opp til hermetikk-fabrikken der de fikk kr. 10,-.

Bell har levd et rikt speiderliv og er aktiv i OG der hun har vært på mange landstreff og mye annet, bl.a. løser hun kryssord (og liker ikke kryssordet i A-magasinet). Hun er

sjef for pakkeleken når vi har en festlig samling og det er stadig nye regler. Et fantastisk menneske med utrolig mange historier. Hun er også den som drar i gang konkurranser både på Tenkedag og også på Alders Hvile. Aldri et kjedelig møte med Bell.

Torsdag 15. juni var dugnadsgjengen i bursdagselskap hos Bell. Her vanket det både smørbrød, en flott kake med speidermerket. Det var et riktig speidermøte med flaggutfoldelse, speiderbønn, Hurra for deg og leker. Som vanlig hadde Bell noen gode speiderhistorier og en lek og -gjengen kvitterte med noen leker. Det ble en trivelig dag med en utrolig sprek 100-åring.

Bell sin datter har fortalt at moren var veldig, veldig begeistret for besøket (og speidermøtet).

Selve dagen (23.06) ble feiret på hotell Victoria sammen med nærmeste familie.

2. kvartalsrapport 2023

I andre kvartal har vi jobbet med forslag til navneendring og endring av vedtektene. Alt dette er sendt til kretsstyrene for behandling.

Utover dette har vi invitert til og gjennomført et åpent møte for «gamle ledere og speidere» fra begge forbundene i april. Målsettingen var todelt; vi ville informere om arbeidet vårt og museet generelt og om mulig få flere til å være med som omvisere.

Det kom 7 stykker på møtet utenom museumsvennene, og vi fikk en ny omviser som skal få opplæring i høst.

Vi anser møtet som vellykket og ønsker å fortsette med et nytt møte til høsten.

Rett før påske hadde vi invitert begge roverombudene, men bare K/M hadde anledning til å møte. Vi hadde et fint møte med dem og har innledet et samarbeid med dem.

Noe av det viktigste vi jobber med for tiden er nye digitale løsninger og regner med å ha det klart tidlig i 3. kvartal.

I det siste har vi også arbeidet med en utstilling/spørrekonkurranse vi skal ha på NSF sin kretsleir i juni. Der stiller vi 2 dager. Vi har også lånt ut gamle speiderdrakter til åpningsleirbålet.

Dette kvartalet har vi hatt 2 omvisninger.

Esther er så smått tilbake og vi gleder oss over det.

Denne våren har vi gjennomført alle punktene på halvårsprogrammet bortsett fra møte med roverombudet i NSF. De har så langt ikke funnet en passende dato for å møte oss. Punktet blir satt opp igjen til høsten.

Vi hadde sommeravslutning på Alders Hvile der vi feiret Bell sin 100 årsdag en uke på forskudd. Vi hadde besøk av kretsleder i NSF som kom med blomster og gode ord. Ellers var det flagguttrulling, sanger, konkurranser, mat, gode historier og mye latter før vi avsluttet med å rulle inn flagger og synge speiderbønnen. En verdig 100 års dag og en verdig sommeravslutning.

Vi har lagt ned ca. 360 arbeidstimer på museet dette kvartalet. Gjennomsnittoppmøte er på 9 personer.

Stavanger, 17. juni Åse Wathne

Speidermuseet har hatt besøk av 3 pensjonister fra 1. Forus. De ba oss etterlyse i avisa premier fra Sandnes sine høst-og vårkonkurranser.

Det var henholdsvis et sverd og et skjold. Dessuten savner de er stoor tyrkerknop de brukte til å plassere flagg og banner oppi på leirer.

Dersom noen har kjennskap til disse gjenstandene, kan de kontakte museet.

I år er det 100 år siden Frelsesarmeen startet speiderarbeid i Norge.

Livredningsspeidere var navnet.

De som har vært på Madam Tussauds i London, har sett at det står 2 generaler ved siden av hverandre Baden Powell og William Booth. Det kan være en tilfeldighet, men vi vet at de snakket en del sammen da speiderorganisasjonen ble startet i England og at William Booth ble spurt om å være med i ledelsen. Det var i 1910 og Booth svarte nei og han dør 2 år senere. Hans sønn Bramwell Booth startet 21. juli 1913 Frelsesarmeens speiderarbeid Livredningsspeiderne i London.

Til Norge kom dette arbeidet 10 år senere etter at en hadde sendt stabskaptein Olav Hovde til London for å få opplæring. Og han kom tilbake full av entusiasme. I 1923 ble det i Norge startet 11 tropper. Rjukan var først ute 27. februar, så fulgte Kristiania 3.korps 2.mars og ble nr.2. Stavanger kom til 7. mai og ble nr. 8. Av de 11 som startet, er det bare 2 som blir 100 år, nemlig Oslo 3 korps og Bergen 1. korps.

I 1947 ble frelsesarmespeidernes korps med i Norges speiderguttforbund. Fram til delingen i 1948 var 11. Haugesund FA19 med Harry Strømø som leder også medlem av Vesterlen krets. Etter delingen har følgende FA grupper vært representert i kretsen:

13. Stavanger (FA 8) Stiftet 7. mai 1923 med Anders Thomassen og Henry og Odd Drøsdal

2. Jørpeland 8 (FA 54) stiftet 8. april 1950. Kjente ledere: Odd og Torleif Fjelde

6. Sandnes (FA56) stiftet 11. mai 1950 med Arnold Bjånes som leder

3. Egersund – stiftet 7. juni 1975 med Jorunn Hestnes som leder

Av disse gruppene er 11. Haugesund aktiv i Ryvarden. Stavanger, Sandnes og Jørpeland er nedlagt.

3. Egersund er fortsatt aktiv i Vesterlen.

Disse ble i 1965 internasjonalt godkjent som eget forbund gjennom en samarbeidsavtale med KFUK.

Da guttene og jentene i FA slo seg sammen i 1981, kom FA 27, Egersund, FA31 stavanger og FA75 Sandnes og inn i kretsen som fellesgruppe i de enkelte korps.

FA19 Haugesund gikk sammen med 11. Haugesund inn i Ryvarden.

I dag er det 13 FA speidergrupper fra Kirkenes til Egersund.

Tor Inge Berge

Fra LEDEREN

Frelsesarmeens Speiderkorps

Når en skal skrive noen ord om forholdet mellom Forbundet og Korpset, er det ganske naturlig at en trekker en sammenligning mellom den tid da speiderkorpset var eget forbund og nå.

Helt siden Frelsesarmeen i 1923 tok til med organisert speiderarbeid har denne organisasjonen gjennom speiderarbeidet søkt «å oppdra norske gutter til kristne menn og gode samfunnsborgere», - eller som det het i definisjonen av oppgavene for

livredningsspeiderorganisasjonen: «Å verne sjelen – Frelsesarmeen legger alltid den største vekt på sjelens redning -, å verne sinnet, å verne legemet og å verne andre mennesker». Etter dette vil du forstå at da livredningsspeiderne ble tilsluttet Norsk Speiderguttforbund i 1947, ble det ikke noen endringer i prinsippene for arbeidet og heller ingen vesentlige endringer i arbeidsmetodene. En hadde stort sett holdt på med det samme som NSF hele tiden.

I høve med sammenslutningen er vi takknemlig for den hjelp som korpsets speiderledere har fått og kan få fra Forbundet, idet det er gitt oss adgang til forberedende kurser, Gilwell-kurset og Forbundets litteratur og gjennom dette også utenlandsk speiderlitteratur. Hva dette betyr for ledertreningen, kan ikke nok vurderes. Eldre ledere har grunn til å glede seg over de bedre arbeidsforhold når de minnes at de helst lærte sin speiding av sine egne feilgrep, men nå kan en nyttiggjøre seg også andres erfaringer.

Sammenslutningen synes ikke å ha budt på særlige vansker, FA's speiderledere synes å ha funnet seg vel til rette blant sine lederkamerater fra andre leirer. Der har vært et rikt høve til å utveksle ideer og tanker og på den måten lært av hverandre.

Som soldater i Frelsesarmeen har dens speiderledere avlagt løfte om avholdenhet fra rusdrikk. Avholdenhet fra tobakk forplikter alle FA's offiserer og underoffiserer seg til, og dermed er det en selvfølge at speiderkorpsets ledere som underbefal innen Armeen ikke nyter rusdrikk og heller ikke bruker tobakk.

At den religiøse side av speiderarbeidet har vært og er meget viktig for Frelsesarmeen, er innlysende og Armeen tror på å vise sin religion i hverdagslivet, og dens speiderledere er selv personlige kristne som målbevisst går inn for å vinne guttene for Gud, Det har derfor også vært oppmuntrende å møte mange ledere innen Forbundet med den samme personlige innstilling. De praktiske speiderferdigheter hjelper så guttene til «å gjøre sin Fra plikt mot fedrelandet og å hjelpe andre» - bli gode samfunnsborgere. Vi er fullt ut forvisset om at det har nådd fram og er det vårt ønske og mål for framtiden at det må lykkes å oppdra guttene til dette.

Det er innlysende at FA's speiderarbeid også kommer moderorganisasjonen til gode og har vi ved flere høve fått se det. Vi kan nevne at ved 50 års jubileet til ett av de største musikkorps innen Armeen, viste det seg at over halvparten av musikantene var eller hadde vært aktive speidere. En undersøkelse av seinere dato fra samme musikkorps viste at om lag to tredjedeler var eller hadde vært speidere.

Idet Norsk Speiderguttforbund i disse dager feirer sitt 40 års jubileum, vil vi gjerne fra FA's speiderkorps få bringe vårt fulle speiderhonnør med takk for den plass vi har fått i Forbundet og for alt som er kommet vårt korps til gode. Vi er fullt viss om at framtidsdager i en ennå sterkere forståelse skal befeste og utdype et godt og varig samarbeid mellom Forbundet og Korpset til felles hjelp og velsignelse. Vi ber at Gud må styrke og velsigne Speidersjefen og enhver speiderleder så målet ved Guds hjelp må lykkes: «-utvikle mennesket – sanne mennesker etter Guds sinn».

Fra Frelsesarmeens korpssjef

15 Småspeidere fra **Hundvåg** var på besøk på museet. Åse og John Ottar var guider og var imponert over hvor flinke de var og de oppførte seg så flott. Her pusler de flaggene til de nordiske land. Alltid kjekt å få besøk.

-

Brev fra politimesteren i Sandnes 15.09.41

I rundskriv hertil fra lederen av Sikkerhetspolitiet dat. 12. sept. meddeles at 1. Frelsesarmeens speideravdeling (gutte- og pikeavdeling) 2. Norsk Speiderguttforbund – 3. Norsk Speiderforbund er å betrakte som politiske organisasjoner og at de som sådanne er oppløst med øyeblikkelig virkning. Likvideringen av organisasjonene³ er overlatt hr. Bjørn Falchenberg, Oslo til hvem alle utrustningsgjenstande som uniformsgjenstande, emblemer, faner, vimpler osv straks skal sendes inn. Som leder av avdeling i Sandnes pålegges De herved å tilskrive eller på annenmåde gjøre

kjent for alle medlemmer at de nevnte ting blir å innlevere til Dem innen torsdag 18.9 kl. 1800.

Politimesteren har tolket uttrykket «uniformsgjenstande» slik at alt utstyr på uniformen sprettes av og innleveres mens medlemmene inntil videre beholder selve klesplaggene.

Disse må tas vare på i tilfelle denne fortolkning er feilaktig.

Fredag 19.9 må de innleverte ting pakkes og sendes til den oppnevnte tillidsmann. Kontante penge og andre formuesgjenstander skal sendes samtidig. I tilfelle en er eier av hus eller hytte, meddeles dette med oppgaven av verdi og beliggenhet. Politiet vil kontrollere at ordren er utført.

Brev fra kretssjefen v/ Solveig Bergslien til frk. Aslaug Gullichsen, Sandnes 16.9.41.

I anledning speiderorganisasjonens oppløsning og ifølge skrivelse tilstillet landssjefen fra Maalstad fra det tyske sikkerhetspoliti må alle uniformer, merker, faner, vimpler, etc. samt troppenens referat og kassabok og eventuell beholdning innleveres og sendes til kretssjefen pr. omgående.

Brev 6.10.41 fra Vesterlen krets av Norsk Speiderguttforbund, Bjarne Gullichsen til Bjørn Falchenberg, Oslo

Blant speiderne har det vakt alminnelig forbauselse at deres organisasjon betrakes som politisk og er oppløst. Politikk har iallfall på alle områder jeg har deltatt i arbeidet vært helt bannlyse. Bare speideralderens umodenhet har tilsagt det.

At guttene også har måttet innlevere sine skjorter har voldt en unødig bitterhet.

Av meg og andre troppsførere har speiderskjortene vært anbefalt også til sports- og alminnelig daglig bruk som de mest praktiske og slitesterke man kunne få i krisetider. Og mange gutter har spart i lange tider for å skaffe penger til kjøp og tillatelse til å nytte de enda verdifullere merker til speiderskjorte.

De, hr. Falchenberg, kjenner forholdene like godt som jeg og jeg tviler ikke på at De har gjort forestillinger i sakens anledning. Men jeg vil be Dem gjøre enda et forsøk. Prøv å få skjortene tilbakelevert med alle distiksjoner fjernet. Det at guttene og hjemmene har tapt den som alminneligklesplagg har voldt en helt unødvendig misstemning og har selvsagt gitt anledning til alle slags rykter. Ble skjortene tilbakelevert ble ryktene gjendrevet og man fikk se at det var en sak og et syn det gjalt og ikke skjortene.

Her er svaret 14.10.41

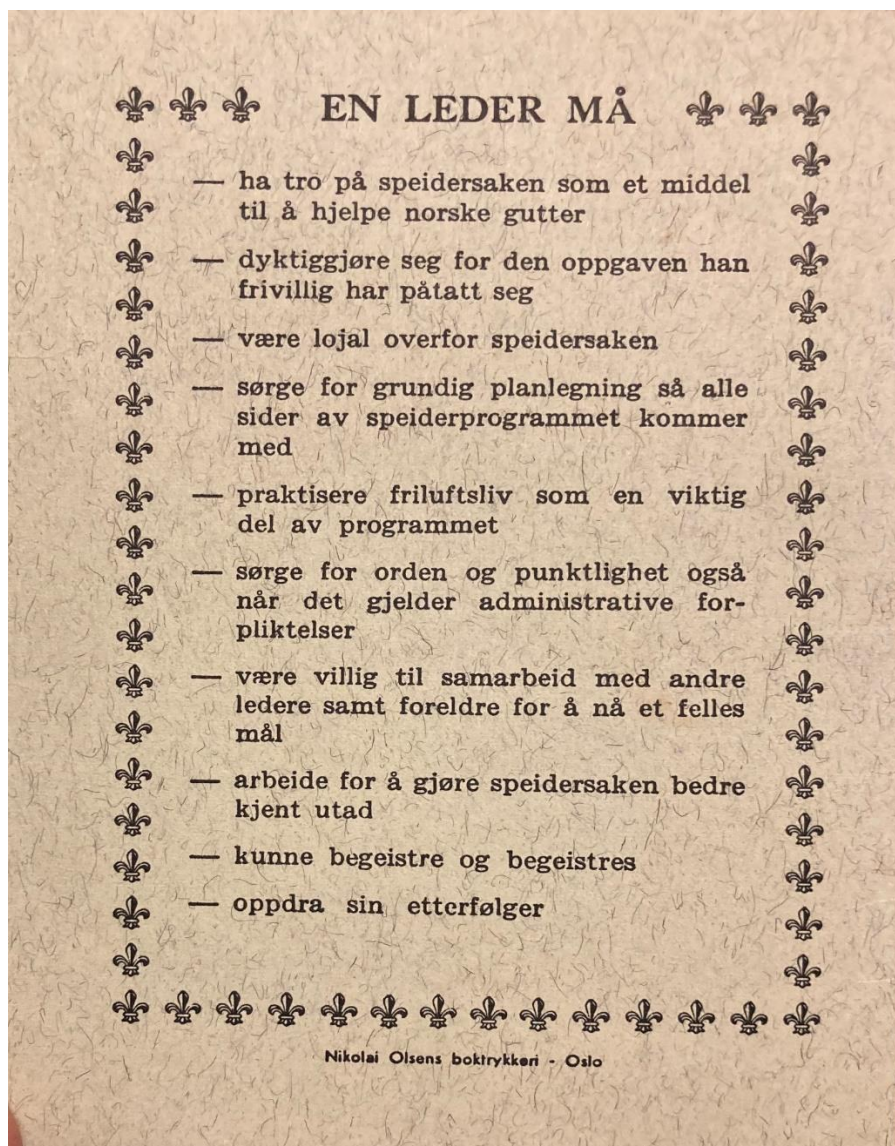
Ad. Innlevering av speiderskjorter

Vi har mottatt Deres skriv av 6. ds. Hvor De anmoder om at speiderguttene skjorter skal bli fritatt for innlevingsplikten.

Dessverre lar det seg ikke gjøre. Saken har vært diskutert ved høyeste hold, og da det har vært grunner til å frykte demonstrasjoner med skjortene, er de forlangt innlevert.

Vesterlen kretsleir Camp 773 24.-30.06.23

Museet har lånt ut klær til en mannekeng-oppvisning ved leirbålet lørdag kveld. Videre har vi laget en historisk spørrekonkurranse der speiderne kan teste sine kunnskaper. Noen fra museet vil være tilstede på leiren noen dager.

Hvilke tilbud har museet til speiderne?

Vi har flere alternativ når gruppen har bestemt å komme på besøk:

1. Jubileumsmerket (10 år) der speiderne får omvisning og historie pluss spørsmål som skal besvares. Vi har flere merker igjen (pga pandemien).
2. Wilhelm Retz-merket. Speiderne får speiderhistorie pluss mye om Retz etterfulgt av spørsmål som må besvares.
3. Speiderhatten. Her skal speiderne gjennomføre en forhåndsoppgave som går på gruppe, de får omvisning, historie og spørsmål.
4. Omvisning med historie
5. Flette avis-pute (gammel tradisjon). Får diplom. Også en omvisning.

Vi håper mange vil besøke oss. Speidere kan komme flere ganger og ta flere merker.

Vi er alltid glad for å se dere og formidle litt av vår kunnskap.

STØTTE TIL MUSEETS ARBEID:

Andelsbrev kan kjøpes ved å betale inn ønsket beløp på konto 3201.30.18625. Merk innbetalingen med navn og adresse, da får dere andelsbevis på beløpet i posten. Andelsbevis kan også kjøpes på museet ved besøk der.

Vi selger andelsbevis pålydende

Kr. 50,- kr. 100,- kr. 500,- kr. 1000,- og fritt beløp

MUSEUMSBESØK:

Musèet er åpent torsdager fra kl. 1000 til kl. 1430. **Velkommen!**

Ønskes besøk til annen tid kan det avtales pr telefon.

Inngangsbillett: Barn kr. 10,- Voksne: kr. 20,-

KONTAKTER TIL MUSEET:

Fellesmail til museet (for bestilling av besøk)		museet@vesterlen.no
Åse Wathne	mobil: 958 63 482	
John Ottar Lie Motland	mobil: 915 99 747	
Lovise Mæland	mobil: 415 10 707	
NSF kretskontor	mobil: 950 31 101	post@vesterlen.no
K/M kretskontor	mobil: 940 09 491	post@rogalandspeider.no
Kretsenes websider	www.vesterlen.no	www.rogalandspeider.no

